

SAJTÓKÖZLEMÉNY

Szabad felhasználásra

Szlovák filmhét az Örökmozgóban

Úgy tűnik, a szlovák film helyzete rendezett. Tavaly még „bezzeg Szlovákia”-sóhajtások is felszakadtak a magyar film prominenseiből. Arra utalva, hogy ott több pénzből kevesebb film készül, mint nálunk. Így minőségileg megbízhatóbb alkotások jöhetnek létre. A kétezres évtized végén pedig lengyel producerek alapítottak filmes cégeket Szlovákiában abban bízva, hogy az euró biztosabb finansziális hátteret teremt a filmkészítéshez. A 2008-ban életbe lépett szlovák filmtörvény szerint a televízióknak már jó ideje részesedést kell fizetniük bevételeik után a filmgyártást finanszírozó alapnak, egy legutóbbi módosítás szerint (2009) pedig a mozi-, video- és DVD-forgalmazók bevételeire is filmtámogatási kvótát vetettek ki. A bevételeket az Audiovizuális Alap szakmai szervezet osztja szét a támogatandó filmekre. (2010-ben ez nyolcmillió euró volt. Privát cégeket is megpróbálnak bevonni a filmtámogatásba: a 2009-es év slágerének a Heineken filmre fordított támogatása számított.)

Idei filmhetünk színészsztárja Mokos Attila: játszik a Cigányban és a Sárgabarackszigetben is. A révkomáromi Jókai Színház művésze nem most robbant be az ismeretlenségből. 2010-ben a Lelki béke című filmben nyújtott alakításáért megkapta a legjobb főszereplőnek járó elismerést a Szlovák Filmakadémiától. Most a Cigányban a periférián levők sorsa iránt elkötelezett papot alakít, aki úgy próbál célt adni a teljes reménytelenségben élő fiataloknak, hogy énekkart vezet és bokszedzéseket tart. Maga a színész így nyilatkozott a Karlovy Vary premierje (és díjai) után fesztiválkedvencé vált filmről, ami igen ellentétes fogadtatásban részesült világszerte: „örülök, hogy a Cigány megszületett, és hogy a részese lehettem. Az alkotók bátrak voltak, hogy felvállalták a témát: egy önhibáján kívül a társadalom peremére sodródó roma tinédzser sorsa nem éppen közönségsztori. Az internetes hozzászólások háromnegyede rasszista. Ez azonban csak azt jelenti: Šulík tükröt tart elénk, és ebből a szempontból mindegy, milyen a film. Az a fontos, hogy az emberek elkezdtek beszélni a feszültségeikről. És ha csak ennyi történik, már megérte.” (ujno.sk) A másik film, amelyben Mokos főszereplő, a dél-szlovákiai magyarok lakta tanyán játszódó Sárgabaracksziget. Feszült, lélektani szerelmes film két férfiról és egy nőről. A Lelki béke (Pokoj v duši) azt mutatta be, miként teszi tönkre a kisembert

a piszkos machinációkkal operáló „vállalkozói szféra”, és a Sárgabaracksziget is egy széthullás története: miként teszi tönkre egy nő, a femme fatale két testvér, két parasztember életét. A film gyönyörű női főszereplője a Királyhelmecről származó Tóbiás Szidi. Ő pedig éppen idén kapta meg a legjobb női színpadi alakításért járó díjat Szlovákiában: a pozsonyi Astorka Korzo: A gazda vére című előadásában az Asszony megformálásáért. A filmzenét Juraj Dobrákov és a Ghymes együttes tagja, Szarka Tamás szerezte. És a film elején felbukkan egy rövid, de emlékezetes és rendkívül karakteres alakításban a magyar közönségkedvenc Cserhalmi György is. Alakítása nem „beugrás”, alapvetően járul hozzá a film értelmezéséhez...

A harmadik játékfilm a Tangó szűnyogokkal. Tragikomikus fordulatok két emigráns hazatérése körül. Karol a válását intézné el Pozsonyban, hogy újránősülhessen Spanyolországban (persze ott is egy szlovák emigráns asszonnal), Rudót a leendő nej állítja rá, hogy szemmel tartsa. Van is oka rá, hiszen a volt feleség rendkívül vonzó és fiatal.

A szlovák népi hősről, a „hegylakók kapitányáról”, Jánosíkról szóló, gyönyörűen felújított 1927-es némafilmmel egészül még ki az idei Szlovák filmhét játékfilmes kínálata. És két dokumentumfilmet is műsorra tűzünk. Matej Minač Nicky családja című dramatizált (fikciós betéteket alkalmazó) dokumentumfilmje formailag is igazodik korunk ismeretterjesztő trendjéhez. A hangzatos címkéket kedvelők már el is keresztelték a szlovák Schindler listájának. Nicholas Winton londoni bróker nyolcvonatnyi gyereket (669 főt) mentett ki Prágából egy ottani útja során, akikre náci haláltáborok vártak volna. A film a The Power of Good – Nicholas Winton című hagyományos dokumentumfilmen alapul. Minač munkájában Winton emberi oldala is feltárul. Dacára annak, hogy az általa megmentett fiatalok szinte mindnyájan tartalmas életet éltek a későbbiek során, Winton rendkívüli módon nekikeseredett, amikor felesége meghalt: „Mindenki azt mondja, hogy idővel a dolgok jobbra fordulnak, de ez nem igaz: egyre rosszabbak lesznek. Élet helyet csak egyszóval az ember.” Hős és ember drámája bontakozik ki ebből a világ fesztiváljait sikerrel bejárt dokumentumdrámából.

A Buzgó polgármester egy jelenkori problémát állít középpontba, hagyományos dokumentarista eszközökkel, persze a humort sem nélkülözve. Zemplínske Hámre falva kiöregedésre és szép lassú kihalásra kárhoztatott. Ezért a polgármester az egyedül élő harmincasokat különböző eszközökkel próbálja rávenni a családalapításra és a gyermeknemzésre: nagy jutalmat ad minden újszülött után, a

falurádió segítségével biztat a megtermékenyítésre, és végül ismerkedési estet szervez az egyedülállóknak. Az egykor „cseh vígjátékoknak” hívott szatírák elemeit és a komoly hangvételt sem nélkülöző film nemcsak kelet-európai, hanem Európa nagy részét érintő problémáról szól: a vidék megtartó erejéről a városiasodással szemben. És persze mindeközben nem lehet elfelejteni, amit a politikusok gyakran figyelmen kívül hagynak: emberek vagyunk, érzésekkel, nem csupán tételek bizonyos íróasztalokon heverő akták rubrikáiban.

Az ide Szlovák filmhét reprezentatív képet nyújt a 2008–2009-es váltás utáni filmes munkákból. És hát akárhogy is van, vissza kell térnünk oda, ahonnan kiindultunk: bezzeg Szlovákia...

PROGRAM:

november 8. kedd

20.30: Cigány (Cigán), SK–CZ, 2011, r: Martin Šulík

november 11. péntek

18.30: Jánošík (Jánošík), SK, 1927, r: Jaroslav Siakel

20.30: Nicky családja (Nickyho rodina), 2011, SK–CZ dokudráma, r: Matej Minač

november 12. szombat

18.30: Buzgó polgármester (Nesvadbovo), SK–CZ dokumentumfilm, 2010, r: Erika Hníková

20.30: Sárgabaracksziget (Marhuľový ostrov), SK, 2011, r: Peter Bebjak

november 13. vasárnap

20.30: Tangó szúnyogokkal (Tango s komármí), SK–CZ, 2009, Miroslav Luther